

ئەگەر ئاوپېك لە پابوردووی خۆمان و
 ولاتەكەمان بەدەینەو، ئەو بەمان دەردەكەوئ
 شێرەژن و سەرەژنی زۆر دلسۆز و فیداكار و
 ماندوویی نەناس لە كۆمەلگەكەماندا هەبوون
 و هەن. ئەگەر بە چاویكی ئەمەكدارانەو
 لە دەوروپەری خۆمان بڕوانین، ئەو فریشتە
 پەزاسووك و دلۆقانا ئە دەبینین و زۆر كەسی
 تریش لە لاپەپەیی بێرەو پەرییەكانماندا یادی
 سەوز و پیرۆزیان تۆمار كراو.

من لە بیروپەری خۆمدا زۆرم لەو ژنە زانا
 و ئازا و لەخۆبەدوانە دیو و ناو و یادیانم
 ئاویتەیی پۆخ و هەستم كەردو، بەلام یەكێك
 لەو دایكە فیداكار و دلسۆزانه هێندە بەلامەو
 گەر و پیرۆزە بە پێویستم زانی سالاو لە
 پۆخی بەرز و پیرۆزی بكەم و قەلەمەكەم
 كەنۆش بۆ گیانی پاکی بەرئ، ئەویش حاجی
 ژنە نەزاكەتی باغلووچە خیزانی دلسۆز و
 وەفاداری حاجی سەوزەیه. ئەو ژنە زانا
 و دەستسووك و دەستپەنگینە بە حاجی
 ژنی باغلووچە بە ناوبانگ بوو. حاجی ژن،
 شكستەبەندیكی كارامە و لیزان و پەسپۆرێكی بی
 وینە بوو. ئەو شێرەژنە هەموو ماوێ تەمەنی
 و هەتا ئەو كاتە هێز لە دەست و مەچەكیدا
 بوو بۆ خزمەت كردن بە خەلك نەسەرەوت و
 سەدان كەسی لە مەرگ پزگار كرد. ئەو ژنە

حاجی ژنی باغلووچە، یان كانیای شیفای

ئەمین گەردیگلانی
 (بۆكان)

حاجی ژنی باغلووجه

هه نیشکمه وه دهستم نووشتاوه و چریکه و ژانیک له قوّل و هه نیشکم گه پرا و بهرچاوم تاریک بوو، ژانه کهشی ئیستاش دواى چل و سئى سال ههستی پئ دهکهم و له بیرم نه چۆته وه . به دهستی چهپهم دهسته راسته شکاوه کهم گرت و چووم بۆ لای باوه گه ورهه، له سه ره وه خه ریکی ئاوداشتن بوو. گوتم باوه حاجی، دهستم شکا . به میزه ره کهی بۆی له ملم قایم کرد و بهرغه لمان لیخوری به ره و ئاوی . سۆفی ساله له گهردیگلان شکسته بهند بوو. چووین بۆ مالى ئه وان . سۆفی ساله چاوی له دهستم کرد و گوتی: «ئوه کاری من نییه . له دوو جیوه شکاوه و هه نیشکیشی له جئ چووه . بییهن بۆ لای حاجی ژنی باغلووجه» .

مالى سۆفی ساله ش جیگه دالدهی لیقه و ماوان بوو، خۆی شکسته بهند بوو و خات گولچینی خیزانیشی مامان بوو، هه موو مندالانی سه روو ته مه نی من و خوار منیش له سه ره دهستی ئه و له دایک بوون، سالی ۱۳۹۳ (۲۰۱۴ز) کۆچی دواپی کرد، پۆحی شاد بی . به پاستی ئه ویش ژنیکی کارامه و لیزان و تیگه یشتوو بوو؛ نیوه شه و

پۆحسووک و په زاسووکه، پۆژ نه بوو کهسانی دهست و لاق و پشت و په راسوو شکاوه نه هیئنن بۆ لای و ساتیک هه سانه وهی نه بوو. شه و پۆژ ماله کهیان له مجرۆ و که له لای جمه ی دههات و په نا و دالده و جیگه هانای لیقه و ماوان بوو. بنه ماله یه کی دلاوا و نانخۆش و سفره بلّو بوون . حاجی ژن بی ئه وهی چاوی له هه قدهست و دهستخۆشانه بی، له پئی خودادا و بۆ خزمهت کردن به خه لک هه ولّی ده دا و شلوئ بوون و نیوچاوان گرژی و ماندوو بوونی نه ده زانی و هیچ پۆژیک له ژیانیدا پۆژی پشودان نه بوو.

هیچ شتیکی له خه لک وه رنه ده گرت، مه گه ر ئه و که سانه ی چاک ده بوونه وه خۆیان گه زیک خام و جاو، یان ته لاشه دار و به ن و هیلکه یان ببردایه که ئه وانه شی بۆ کاروباری شکسته به ندیبه که ی پئویست بوو. بیره وه ربیبه کم له و دایکه دلسۆز دهست و دلّ پاکه هه یه که جیئ خۆیه تی باسی بکه م .

هاوینی سالی ۱۳۵۶ (۱۹۷۷ز) بهرغه له وان بووم . هه شت سالم ته مه ن بوو. دار هه رمییه کی مالى ئه حمه د سۆفی په حیم هه بوو له قه راغ پښاکه و نیوان مه زرای ئیمه و ئه وان هه لکه وتبوو. دوو لقی داره که داها تبوونه وه و دهستم پئیان ده گه یشت . فیّر بوو بووم خۆم پئوه هه لده واسی و لاقم به داره که دا هه لده گیپرا و سه ره و بن خۆم هه لده گیپراوه . جۆریک ژیمناستیک بوو بۆ خۆم دۆزیوو مه وه و هه تا هیلاک ده بووم هه موو پۆژی ئه وه کارم بوو. بهرغه له ده له وه پان و منیش خه ریکی خۆه لگیپرا نه وه بووم . پۆژیک نازانم بۆ دهستم گیری کرد و نه متوانی لاقم له بهینی دوو لقه که و دهستی خۆمه وه ئاوه ژوو بکه مه وه و به سه ره وه که وتمه خوارئ . هیژم دا سه ره دهستی راسته م هه ستمه وه، له خوار

له نيو دئ و گونده كاني ده وروربه ره وه ده هاتن به دوايدا و له خهوي شيرينيان هه لده ستاند و به بئ ئه وه ي شلوئ بئ، ده سته و به جي له گه لئان ده چوو.

له گه ل باوه گه وره م به پئيان به ره و باغلووجه وه پئ كه وتين. نيوان گه رديگلان و باغلووجه به پئيان سه عاته رپيهك ده بئ. گه يشتينه باغلووجه و چووينه خزمهت حاجي ژنه نه زاكهت. كه ديم دلم پئي پوون بووه و هه ستم ده كرد ئه و ده سته كز و باريك و ناسكانه ي ئيشم پئ ناگه يه نن. ده تگوت ده ستي دايه گه وره م لئ كراوه ته وه و له ئه و پئوه ند كراوه. ره گه (ده مان) هه شينه نه ستورره كاني و پئسته ته نكه پيرانه كه ي هه ر له به رچاومه. قوالم هه لكرد و له به رده مي دانيشتم. له گلينه يه كي په لدا ئاوي گه رميان هئنا. ده ستي به نه رمي بو داشتتم، هه ر له په ستا ناوي خودا و پئغه مبه ري دئنا و به ده ستيكي ئاوي پئدا ده كرد و به ده سته كه ي ديكه ي دايدة مالمئ. گوتئ: «ئا ئه وه چييه له به ر ئه و په نجه ره يه؟» منيش چاوم له په نجه ره كه كرد و هوشم چوو بو ئه وئ، به لام هيجي لئ نه بوو. له پرئكدا ته كانئكي له ده ستم دا، هئنده م ئيش پئگه يشت هه ستم كرد هه موو گيانم كه وته سه ر ئاره قه و چاوم هيج كوئي نه دي. كوتوپر بوو به شه و، هه ر خئراش پووناكي هاته وه.

وهك ئه وه ي له شه ويكي تاريكدا و له ژورئكدا چرا هه لكه ي و بيكوژئنييه وه. ژانه كه ي يه كجار زور بوو، زور له كاتي شكانه كه ي زياتر بوو. حاجي ژن فه رموي ئه وه شوكر هه نيشكي چوو وه جي. ده ستي لئ هه لگرت و گوتئ ئه و ئاوه برپئژن. ژنيك هات پئمو ابو بووكي بوو، ئاوه كه ي برد له حه وشه رشتي. كچئكي جئيل

له سه ر مجوعه م يه ك هه وت هه شت گر كه ي هئنا. قه تم گر كه ي ئاوا گه وره و جوان نه ديوو. باسي گر كه ي باغلووجه يان ده كرد و به ناويانگ بوو، به لام ئاوا به چاوي خوم نه مديوو. له خوئسي گر كه له بيرم چوو ده ستم شكاهه. مجوعه م كه يان هئنا پئيشئ، ده ستم برد گر كه يه ك هه لگرم بيده م به باوه حاجيم بوم پاك بكات. چريكه له ده ستم هه ستا و نه متواني بيجوئيم. ژانه كه شي ئه وه نده زور بوو، فرمئسك به چاومدا هاته خوارئ و له پووم هه لئه هات بگريم. ئه و گر كه ي ويستم هه ليگرم باوه حاجيم ئه وه نا، يه كي ديكه ي هه لگرت و پاكي كرد، ئه وه نده به تام بوو قه تم گر كه ي وا نه خوارد بوو. دواي خواردني گر كه حاجي ژن گوتئ: ئاوه كه گه رم بوو؟ ئه گه ر حازره بيه ئن!

هه ستام و چوومه به رده مي حاجي ژن، له و كاته دا سي نه فه ر كابرايه كي قه له ويان له سه ر نئرديو انئيك دانابوو و لئفه يان تيوه رپئچا بوو، هئنا يانه ژورئ. كابرا نازانم خه لك ي چ دييه ك بوو. گوتيان له سه ر ديوار به ربو ته وه، هاواري پان و سنگ و شاني ده كرد. حاجي ژن چوو بو لاي و گوتئ: پاني شكاهه. ده ستي له په راسوه كاني دا، گوتئ: په راسووش ي شكاهه. شانيشي ده بئ له جي چوويئ، بويه ناتواني ده ستي بيجوئيم.

كاتئك ئه و كابرايه م دي، ئه وه نده م پئ گوناح بوو، ژاني ده ستي خوم له بير چوو. كابرايان له سه ر نئرديو انه كه داگرت و له ولاوه پايانكئشا، هه ر له په ستا هاواري ده كرد و ده ينا لاند. حاجي ژن هات بو لام و له سه ر گلينه ئاوه گه رمه كه نه رم نه رم ده ستي بو دامالم و قرچه قرچ يه سقانه كاني ده خسته وه جي خوي. باوه گه وره م له دواوه هه ردوو شاني توند

گرتبووم و نهیده هیشت بچوولیمه وه . ژانه که ی هینده زور بوو له وانه بوو دلم بیخود بی . دهستم راست بووه و حاجی ژن گوتی: قامکت بچوولینه! قامکم چوولانده وه و گوتی: مستت بچوچینه! مستم قوچاند و کردم وه . گوتی: زور چاکه . سئ چوار ته لاشه دار و به نیکی سپییان بۆ هیئا . دهستیشم ده تگوت فوودانه یه فووی تی ده که ن، جار له گه ل جار ده ماسی . ته لاشه داره کانی له سه ره وه و بنه وه له سه ره دهستم دانا و به به نه که توند بهستی، ئیتر ئیشی نه ما . ههستم کرد دهستم چاک بۆته وه . گوتم: بۆ دهستم ئاوا ماسیوه؟! حاجی ژن گوتی: هیچ نییه، نه وه نیشانه ی نه وه یه چۆته وه جئ . ئیمه ههستاین و خودا حافیزمان کرد و حاجی ژن فهرمووی: ده پۆژی تر وه رنه وه . گه یشتینه به رده رگا و پیاویک کچیکی جیئلی به سواری گویدریژ هیئا بوو، گوتی لاتی شکاوه .

دوای ده پۆژ له گه ل باوه گه وره م چووینه وه بۆ مائی حاجی سه وه زه . حاجی ژن کوپکی له به رده ستدا بوو، له من گه وره تر بوو . نه ویشیان له قاره وا گه وره وه هیئا بوو، دهستی شکا بوو . دهستی کوپه ی هه لبه سته وه و گلینه ئاوه که یان پشت و پریان کرده وه له ئاوی گه رم . نۆره ی من بوو . چومه به رده می دانیشتم . ته لاشه داره کانی له دهستم کرده وه و به ئاوه گه رمه که به نهرمی دهستی بۆ دامالیم، پاشان گوتی: هه لیگره بیبه له حه وشه بیپژژه! هاتم دهستی ده می نه موپرا، زور قورس بوو . جگه له ئاوه که ی، گلینه که چوار کیلۆ قورستر دیار بوو . حاجی ژن گوتی: مه ترسه، دهستت چاک بۆته وه، هه لیگره! دهستم دایه، بر دم له حه وشه ئاوه که م پشت و هاتمه وه ژوورئ . گوتی: زور باشی گرتۆته وه، مه باره که .

حاجی ژن پۆژی ۱۶ ی پووشپه پی ۱۳۶۷ ی هه تاوی (۱۹۸۸ ز) پۆخی په پووله ئاسای به ره و دیاری هه رمان بالی لیک دا و خۆری ژیانی ئاوا بوو .

ئیسنا بیرری لئ ده که مه وه نه و ژنه (واته حاجی ژن) ژنیکی چهنده پۆح سووک و به ته واوی مانا ئینسان بوو . شه و پۆژ خه ریکی خزمهت به خه لک و هه لبه ستنه وه ی یه سقانی شکاوی ده ست و لاق و نه ندامی خه لک بوو . حاجی ژن جگه له شکسته به ندی له بواری پزیشکی و گیاده رمانیشدا زور پسپۆرپوو . مه لحه می بۆ هه موو جۆره برین و کوان و تیراوییه ک هه بوو . له هه موو شار و دیهاته کانی ناوچه وه ده هاتن بۆ لای و به بی ئه وه ی شلوئ بی و به ئاسته م نیوچاوی تیک بنی، به په پی میهره بانی و سنگ فراوانییه وه، به بی ئه وه ی قرانیکی له هیچ که س وه رگرئ، بۆی هه لده به ستنه وه . به راستی ئه و فریشته ی نه جاته که گیانی سه دان که سی له مه رگ نه جات داوه، پیموایه جیی خۆیه تی ئه و دایکه پیروژ و مه زن و دلپاکه گه وره ترین نه خۆشخانه ی به ناوه وه بکه ن و په یکه ره ی بۆ دروست بکرئ و وه ک هیما ی گه وره یی و خزمه تگوزاری و ماندوویی نه ناسی، هه موو سالیکی یادی لئ بکرئته وه، بۆ ئه وه ی دوکتۆره کانیش ده رسی په وشت و گه وره یی و مرۆفدۆستی له و شیژه ژنه وه فیتر بن و به و باوه په بکه ن که مرۆف بۆ خزمه تکردن به یه کتر خودا ئافران دوویه تی .